

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. F. Ioannis Nider Ordinis Prædicatorum Theologi De Reformatione Religiosorum Libri Tres

Nider, Johannes

Antverpiæ, 1611

IX. Declarat unde proveniat, quòd communiter omnes in Ecclesia clamant reformationem debere fieri; & tamen ferè nullus quando reformari incipit, est voluntarius. & quinque causæ assignantur: scilicet, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45728](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45728)

tidianæ tuæ me aspiratio compunctionis animabat.

CAPVT IX.

Declarat vnde proueniat, quòd communiter omnes in Ecclesiâ clamant reformationem debere fieri, & tamen ferè nullus, quando reformari incipit, est voluntarius. Et quinque cause assignantur: scilicet, inconsideratio arduitatis negotij, modica dilectio sui, & fictio boni desiderij, ignorantia defectus proprij, & timor inordinati desiderij.

SED dubium circa hoc notabile occurrit, vnde proueniat, quòd vt plurimum inter clericos & monasticos vix reperitur aliquis aded malus, quin reformationem fieri, bonum esse opus affirmet: & tamen paucissimi sunt, qui reformationem subire velint, cum inchoatur ab ipsis. Sic hodie nedum fideles populi, verum etiam ipsi heretici reformationem clamant debere fieri. ad idem sunt Religiosi in Ecclesiâ, & sæculares litterati & simplices, Reges & Principes; & pænè vna omnium vox est, etiam in generalibus Conciliis, reformationem esse introducendam: quæ si differtur, omnes murmurent, omnes Clero detrahunt; imò veriùs sanctæ

sanctæ matri Ecclesiæ imputant in generalibus Synodis, dicuntq; per eius omissionem fomentum præstari hæreticis, Iudeis & gentibus, ne ad gremium veniant Ecclesiæ. Cùm autem reformatio in isto Ordine, vel in isto Collegio attentatur (quoniam simul omnino Ecclesiam ponere non est humanum, nec secundùm legem communem possibile, vt ostendetur postea) ilicò tales murmurât; congregationes particulares potius conspirationes nonnumquam ineunt, amicos inuocant suos, in malis complices. Et contingit hodie quibusdam prudentibus sæculi huius, sicut olim contigisse dicitur cuidam Domino Mediolanensi: qui, cùm multitudini audientiam in iudicio præstaret sedendo, & multi clamarent; O Domine, iustitiam, iustitiam, iustitiam fieri petimus; his fatigatus clamoribus quidam naturalis Domini Mediolanensis fatuus, stetit ante Dominum suum, dicens: O Domine rogo facias iustitiam omnibus, præterquam mihi & tibi. Ita omnes reformationem laudant; sed eam sibi imponi ferè quisque recusat. Ista tamen noua non sunt, sed antiqua, & non eo minùs mala; ita quòd iuxta B. Iob vaticinium, in corpore Behemoth, aut Leuiathan, *squama vna vni coniungitur, vt ne spiraculum quidem incedere possit* Iob 41.6.

per eas. Iob 41. prout Gregorius super eodem verbo ubi supra causatur: Ista, inquit, squamæ peccantium, ne ab ore prædicatorum, aliquo vitæ inspiraculo penetrentur, & obduratæ sunt, & coniunctæ. Quos enim similis reatus sociat, concordi pertinaciâ etiam defensio peruersa constipat, ut de facinoribus suis alternâ se inuicem defensione tueantur. Sibi enim quisque metuit, dum admoneri vel corrigi alterum cernit. Et idcirco contra corripientium verba vnanimiter assurgit: quia se in altero protegit. Bene ergo dicitur: Vna vni iungitur, & ne spiraculum quidem incedit per eas; quia iniquitatibus suis dum vicissim superbâ se defensione protegunt, sanctæ exhortationis inspiracula ad se nullatenus intrare permittunt.

Respondendo tamen ad dictæ quæstionis nodum, dicendum, quod quæsi quintuplex potest esse ratio; scilicet inconsideratio arduitatis negotij, modica dilectio sui, fictio boni desiderij, ignorantia defectus proprii, & timor inordinati desiderij. Prima igitur ratio esse potest, quia tales reformationis arduitatem in genere respiciunt, non in specie, aut cum circumstantiis debitis; sicut infirmus robore corporis facile putat auri centenarium posse tollere, quem exteriori oculo tantum inspicit, non autem grauitatem

oculo

Greg. l. 33.
Mor. c. 33.

oculo mentis considerat. Ea enim quæ solùm considerantur vniuersaliter, aut nihil, aut modicum mouent ad actum. Sic quamquam Deus sit bonum optimum, tamen nisi consideretur vt alicui bonus, à multis vix diligitur. Reformationem, quæ importat decorem & speciositatem animæ & corporis, nemo sanæ mentis vituperat: sed quia bonum est arduum & difficile, ab eo facilè humana fragilitas declinat. Sensit hoc Apostolus in personâ humanæ infirmitatis, cum ait: *Scio quia non habitat in me, hoc est in carne meâ, bonum. nam velle adiacet mihi; perficere autem bonum, non inuenio.* Et iterum: *Condelector enim legi Dei secundum interiorem hominem: video autem aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, & captiuantem me in lege peccati, quæ est in membris meis. Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Gratia Dei per Iesum Christum Dominum nostrum. Igitur ego ipse mente seruius legi Dei, carne autem legi peccati.*

Rom. 7.18.

Alia ratio est, quia tales proximum plus quam se curant diligere, & sic promouentes aliena, propria negligunt commoda. Sicut hortulani, qui arua propria deserunt, & aliena colunt: sicut medici, qui aliorum curant

pestilentias, neglectis propriis. Sicut qui domibus multis ardentibus, ignem extinguunt in domibus alienis, & cremari sinunt proprias. Iste non est ordo charitatis: sed ordo est præposterus, necessariò commutandus, secundùm Eccles. 30. *Miserere animæ tuæ, placens Deo, & contine & congrega cor tuum in sanctitate eius.* Ordo autem dilectionis proximi rectus, de quo gloriatur spōsa Cantic. cū dicit: *Ordinavit in me charitatem.* & Glossa ibi B. Augustini notat, Primò, inquit, diligendus est Deus: secundò, parentes, inde filij, pòst domestici; qui & si boni sint, malis filiis præponendi sunt. Inimicos autem, nõ sicut teipsum, sed simpliciter dilige, sufficit enim quòd odio nõ habeas. Contra tales, ordinem pervertentes charitatis, dicit Prosper lib. De vitâ contempl. sic: *Ordinem dilectionis illi pervertunt, nec modum diligendi custodiunt, qui aut mūdum, qui contemnendus est, diligunt; aut corpora sua, minùs diligenda, plus diligunt; aut proximos suos, non sicut seipsos, aut Deum plus quàm seipsos fortè non diligunt.*

Tertia ratio est apud quosdam, quia reformationem non corde, sed appetunt eam solùm ore & fictè: ideò vt bonæ mentis esse videantur, aut vt benevolentiam benè affectorum captent, aut vt ne tamquam hostes
virtu-

Eccli. 30.
v. 24.

Cant. 2. 4.
Augustin.

Prosp. li. 3.
cap. 15.

virtutum esse credantur, cum tamen in occulto contra bonos practicent, quidquid mali possunt. Tota autem eorum intentio est, ne à malis separati citius refoventur. Tales durissimè alloquitur Christus, quia hypocritæ sunt, Matth. 23. *Vae vobis Scribæ & Pharisei hypocritæ: quia mundatis quod deforis est calicis & paropsidis, intus autem pleni estis rapinâ & immunditiâ. Pharisee cæce, munda prius quod intus est calicis & paropsidis, ut fiat id quod deforis est, mundum.* vbi Chrysostom. Non hæc de sensibili dicit calice & paropside, sed de intelligibili; quem si numquam tetigerit aqua, mundus potest esse apud Deum. Si autem peccauerit, & totâ aquâ pelagi & fluminum se lauet, sordidus est, & miser ante Deum. Quàm mala sit autem & peruersa talium intentio, declarat B. Gregorius, vbi de squamis Leuitathan loquens, supraposita sic continuat; *Pestiferam concordiam, scilicet hypocritarum & astutorum, adhuc apertius Iob subdit, dicens: Vna alteri adhaerebit, & tenentes se nequaquam separabuntur.* Qui enim diuisi corrigi poterant, in iniquitatum suarum pertinaciâ vniti perdurant: & tanto magis quotidie à cognitione iustitiæ separabiliores fiunt, quanto à se inuicem nullâ increpatione separantur.

Mat. 23. 25

Chryf. homil. 44. cir. fin. op. imp.

B. Greg. l. 33. Mor. c. 33.

Quarta ratio est, quia quidam se putant in statu salutis esse, quo carent; aut si in charitate sint, perfectione non indigere. Vidi ego in quorundam magnorum Prelatorum & Doctorum congregatione quemdā Doctorem diuinæ legis, Pontificem simul, & Ordinis cuiusdam ac Religionis strictissime, si seruaretur vt olim, qui Doctor nequaquā admittere voluit verbis, quòd Religio, de quâ assumptus erat, lapsa esset, ac reformatione indigeret, quantumcumque luce foret clarius toti mundo contrarium esse verum. Vix enim credi potest, quantâ cæcitate premuntur, & cordis duriâ, qui malis imbuuntur habitibus. Vnde B. Gregorius exponens illud, In similitudinem lapidis, aquæ durantur, & superficies abyssi constringitur, dicit: Aquæ enim per glaciem in superficie durefcunt, sed fluidæ in intimis remanent. Et quid per aquas, nisi fluxa accipimus corda reproborum? Qui, cum ex proposito virtutem deserunt, fortes se in bonis operibus per hypocrisim ostendunt: dumque in intimis suis ad vitia defluunt, & foris se sanctorum ac fortium imitatores fingunt, aquæ in similitudinem lapidis durantur, & superficies abyssi constringitur, quia per supraddictam sanctitatis speciem fluxa ac instabilis eorum conscientia hominibus tegitur. Et ite-

B. Greg. 29
Mor. c. 24.

iterum causam dictæ rationis tradit, ubi as-
 similat tales cæcos Philosophis, de quibus
 dicitur ad Rom. I. *Cum cognouissent Deum,*

B. Greg.
 Mor. 25.
 c. 12.
 Rom. I. 25

*non utique sicut Deum glorificauerunt, aut
 gratias egerunt, sed euauerunt in cogita-
 tionibus suis.* Sed quid ex huius erroris se-
 mine pullularit, illicò adiunxit, dicens; *Pro-
 pter quod tradidit illos Deus in desideria
 cordis eorum;* & plura ibi addidit. Cæcantur,

B. Gregor.
 ibid.

inquit Gregorius (scilicet mali) etiam ne in-
 telligant quod committunt; & qui intelli-
 gentiam suam sequi nolunt, in peccato &
 causâ peccati; & ipsum lumen intelligentiæ
 perdunt in peccato, & pœnâ peccati. Prioris
 ergo peccati merito, peccatorum subsequen-
 tium fouea tegitur, ut qui malum sciens per-
 petrat, deinceps iustè etiam nesciens in aliis
 cadat. Hoc quippe agitur, ut culpis culpæ
 feriantur, quatenus supplicia fiant peccan-
 tium, ipsa incrementa vitiorum. Nam quia
 omnipotens Deus ad pœnitentiam tempus
 indulget, quod tamen humana malitia ad
 usum suæ iniquitatis retorquet; nimirum iu-
 sto Dei iudicio augeri culpa permittitur, ut
 ad feriendum altius quandoque cumuletur.

Inducit ad idem B. Gregorius illud Scriptu-
 ræ, *Ut impleant peccata sua semper.* & Apo-
 calyps. 22. *Qui nocet, noceat adhuc; & qui
 in sordibus est, sordescat adhuc.* & Psal-
 m-

1. Theff. 2.
 v. 16.
 Apoc. 22. 11

stam

Psal. 68. 28 statim dicentem: *Appone iniquitatem super iniquitatem eorum, ut non intrent in iustitiam tuam.*

Quinta ratio est, quia timent, quòd alij eos velint aliquo bono priuari, quo scilicet carere renuunt; puta, delectatione corporis, aut usu pecuniæ, aut priuilegio aliquo forte illicitè adepti, vel similibus. Tales enim sæpè propositum benè agendi habent, & idem procurare intendunt per reformationem in aliis; sed cùm timor delectabilia perdendi ac dulcedo acquisitæ consuetudinis aderit, statim à cœpto bono desistunt. Tradit hoc

*B. Greg. 1. 7.
Mor. c. 14.*

B. Gregorius lib. 7. Moral. sic: Sunt nonnulli, qui seducentibus vitiis obuiare, quasi totâ intentione deliberant, sed irruente tentationis articulo, in deliberationis proposito non perdurant. Alius namque prauo usu superbiæ inflammatus, cùm magna esse præmia humilitatis considerat, se aduersum semetipsum erigit, & quasi tumorem turgidi fastus deponit, exhibere se quibuslibet contumeliis humilem promittit: sed cùm repente hunc vnus iniuria verbi pulsauerit, ad consuetam protinus elationem redit. Alius auaritiâ estuans, augēdis facultatibus anhelat: is cùm præterire velociter omnia conspicit, decreuit iam nihil appetere: sed cùm repente fuerint oculis oblata, quæ placeant,
pro-

protinus in ambitionē mens anhelat. Alius luxuriæ tabe polluitur, & longâ iam consuetudine captus tenetur; quanta autem castitatis sit munditia conspicit, ac carne vinciturpe deprehendit, restringere ergo voluptatum fluxa deliberat, & reluctare consuetudini quasi totis viribus se parat: sed vel obiectâ oculis specie, vel ad memoriam reductâ, cum subitâ tentatione concutitur, protinus à pristinâ præparatione dissipatur.

CAPVT X.

Procedit ad præparatoria reformationis: & sunt septem, quæ ante reformationis introductionem disponi debent. Primum est, ut viri habeantur pro loco idonei, qui mancant; & illud declarat per naturalia, artificialia, & per dicta theologica.

DICTVM est hæcenus de reformationis formâ principaliter: nunc respondendum ad secundum minus principale, dicendum scilicet erit, quomodo reformationis debeamus actus disponere. vnde dicendum est nunc de præparatoriis ipsius reformationis. Vbi sciendum, quòd ad reformationem, vt ad particularia descēdamus alicuius monasterij, septem sunt præparatoria satis necessaria, vt plurimum. Primum est, vt viri habeant-

habeant-